

PRITARTA
Kauno miesto savivaldybės tarybos
2015 m.
sprendimu

PATVIRTINTA
Kauno lopšelio-darželio „Girinukas“
direktorius
2015 m.
įsakymu Nr. V –

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „GIRINUKAS“ IKMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. Bendrosios nuostatos

1. 1. Duomenys apie švietimo įstaigą

Pavadinimas: Kauno lopšelis-darželis „Girinukas“
Teisinė forma: juridinis asmuo, nesiekianti pelno Kauno miesto savivaldybės institucija.
Grupė – neformaliojo švietimo mokykla.
Tipas – lopšelis-darželis.
Adresas: Partizanų g. 52, LT-49446, Kaunas.
Tel. (8 37) 312 899
Elektroninis paštas: girinukas@dokeda.lt

Lopšelyje-darželyje „Girinukas“ veikia 12 grupių, iš jų viena 1,5-3 metų amžiaus vaikams, aštuonios 3-6 metų amžiaus vaikams, dvi priešmokyklinio ugdymo ir viena specialioji grupė, skirta vaikams, turintiems kalbos ir komunikacijos sutrikimų. Į bendrosios paskirties grupes integruojami specialiųjų poreikių turintys vaikai.

1.2. Įstaigos bendruomenė ir jos poreikiai

Atsižvelgiant į tėvų poreikius, darbo trukmė 8 – iose gr. 10,5 val., 4 – iose gr. 12 val.

Atliekamos apklausos rodo, kad šiuolaikinių technologijų apsupti, namuose vaikai ir jų tėvai daug laiko praleidžia žiūrėdami televizorių, žaisdami kompiuterinius žaidimus, mažai laiko praleidžia gryname ore, mažai juda, todėl ugdydami vaiką, siekiame, kad jis augtų sveikas, gebėtų sveikai gyventi, maitintis, grūdintis, rūpintis savo ir kitų sveikata.

Ugdytinių tėveliai bei mikrorajono gyventojai informuojami ir konsultuojami visais jiems rūpimais klausimais: dėl vaikų kalbos ir komunikacijos, padėties ir judesio sutrikimų, dėl sveikos gyvensenos ir meninio ugdymo, muzikinių gabumų vertinimo, dėl užmokesčio už vaikų išlaikymą darželyje ir t. t.

Tėvų ir pedagogų bendravimas ir bendradarbiavimas grindžiamas tolerancija, abipuse pagarba ir pasitikėjimu. Bendraujant su ugdytinių šeimomis kuriama įstaigos kultūra, tradicijos, užtikrinama ugdymo kokybė ir tęstinumas.

Internetinio tinklalapio www.girinukas.kaunas.lm.lt pagalba informuojami ir šviečiami ugdytinių tėvai, įstaigos bendruomenė, visuomenė.

1.3. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Lopšelyje-darželyje dirba aukštos kvalifikacijos, mokytojų komanda, profesionaliai tenkinanti vaiko poreikį bendrauti, bendradarbiauti, pažinti, mylėti ir būti mylimam, jaustis fiziškai ir psichologiškai saugiam, laisvam, sulaukti pozityvaus dėmesio bei vertinimo.

Ugdymo metodikų taikymas. Įstaigoje taikomas visuminis kūrybinis ugdymo metodas ir netradicinės ugdymo technologijos:

1990 m. įkurta grupė dirbanti pagal M. Montessori pedagoginę sistemą;

nuo 1998 m. įstaiga dalyvauja tarptautiniame ugdymo projekte „Gera pradžia“;

nuo 2001 m. įstaiga dalyvauja tarptautinėje ankstyvosios prevencijos programoje „Zipio draugai“;

nuo 2008 m. pedagogai, susipažinę su Emilijos Redžo ugdymo sistema, jos filosofija, ugdymo proceso organizavimo ypatumais, diegia šios sistemos elementus.

Unikali ugdymo metodikų įvairovė įgalina mokytojus moderniai ir kryptingai ugdyti, brandinti vaiką, o tėvams sudaro galimybę pasirinkti jiems patrauklią, vaiko ugdymui metodiką.

Įstaigoje dirba 28 mokytojai (22 auklėtojai, 2 logopedai, 2 muzikos pedagogai, menų pedagogas, kūno kultūros mokytojas), vertybėmis pripažįstantys:

- meilę ugdytiniams,
- nuolatinį profesinį tobulėjimą,
- pedagogų ir vaikų santykių grindimą abipusiu pasitikėjimu ir pagarba.

1.4. Lopšelio-darželio „Girinukas“ savitumas

Lopšelis-darželis „Girinukas“ yra Dainavos mikrorajono centre, geografiškai patogioje vietoje, todėl iš čia patogu rengti prasmingas išvykas į Lietuvos zoologijos sodą, Tado Ivanausko zoologijos muziejų, VDU Botanikos sodą, Karo muziejų, Kauno valstybinį lėlių teatrą, Kauno pilį, Rotušės aikštę, Ažuolyną, Draugystės parką, tuo praplečiant vaiko ugdymo(si) kompetencijas.

Įsisavinus VIP lėšas bei tėvų skirtas 2% GPM lėšas, pavyko sukurti šiuolaikiškos, patrauklios įstaigos įvaizdį. Išskirtume pagrindinius įstaigos savitumo bruožus.

Sveikos gyvensenos stiprinimas. Ugdymas organizuojamas integruojant pagrindinius vaiko sveikatos stiprinimo aspektus. Pedagogai ir specialistai, siekdami formuoti teigiamas nuostatas, įpročius ir gebėjimus apie sveiką gyvenseną, rengia ir įgyvendina projektus bei kuria palankią aplinką vaikų ir visos bendruomenės sveikatos stiprinimui. Nuosekliam ir kryptingam darbui užtikrinti įstaiga yra pasirengusi įgyvendinti ilgalaikę sveikatos stiprinimo programą ir įstoti į sveikatą stiprinančių mokyklų tinklą.

Tėvų ir vaikų lūkesčių tenkinimas. Ištyrus tėvelių poreikius ir vaikų interesus, teikiamos papildomos paslaugos: -sportinių šokių studija, judesio ir padėties korekcijos užsiėmimai, krepšinio būrelis, „kyokushin karate“ treniruotės. Sudaromos sąlygos lankyti šalia esantį Dainavos baseiną.

Didelis dėmesys yra skiriamas specialiųjų ugdymo poreikių vaikams bei jų tėvams. Logopedas, įvertinęs vaiko specialiuosius poreikius, dirba pagal individualias programas, konsultuoja tėvus.

Menų, muzikos ir kūno kultūros mokytojai padeda vaikams plėtoti jų saviraišką, ugdyti meninę bei sveikatos saugojimo kompetencijas.

Veikia dailės studija ir sakralinis ansamblis, kurio veikloje dalyvauja buvę ir esami ugdytiniai. Sukurtos sąlygos įdomiai ir turiningai praleisti laiką pietų miego nemiegantiems vaikams.

Studentų praktikos organizavimas. Nuo 1990 m. lopšelis-darželis „Girinukas“ yra Kauno kolegijos J. Vienožinskio menų fakulteto ikimokyklinio ugdymo katedros studentų praktinių įgūdžių įgijimo vieta. Studentai čia susipažįsta su auklėtojo darbo specifika.

Praktinės patirties sklaida. Siekdami perteikti savo patirtį, sukauptą ugdant vaikus pagal skirtingas metodikas, parengėme šešias kvalifikacijos tobulinimo programas, kurios akredituotos Kauno pedagogų kvalifikacijos centre. Lopšelio-darželio pedagogai inovatyvias idėjas skleidžia šalies, miesto, Lietuvos edukologijos universiteto ir Kauno kolegijos Justino Vienožinskio menų fakulteto, studentams.

Partnerystės ryšių plėtojimas. Įstaiga atvira ir plėtoja partnerystės ryšius su B. Brazdžionio mokykla-daugiafunkciniu centru, Dainavos seniūnija, Kauno „Atžalyno“ mokykla, Kauno kolegija, Vaikystės pedagogikos centrais, „Dainavos“ baseino treneriais, tėvais ir buvusiais mūsų ugdytiniais.

1.5. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą

Lopšelis-darželis „Girinukas“ savo veiklą grindžia Lietuvos Respublikos konstitucija, Vaiko teisių konvencija, atspindi, 2013 – 2022 m., Valstybinės švietimo strategijos, Kauno miesto savivaldybės bei įstaigos strateginio plano nuostatas.

Numatome ir toliau teikti aukščiausio lygmens paslaugas, pagal galimybes plėtojant jų spektrą.

Perspektyva.

Tikimės, kad ugdymo programa, padės kurti lanksčias, kryptingas, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo kokybiško ugdymo(si) sąlygas, sudaryti prielaidas tolesniam, sėkmingam ugdymui(si) mokykloje. Įstaiga taps atviresnė kaitai, aktyviau įtakos artimiausią aplinką, teiks pagalbą šeimai ir vaikui, tobulins sąlygas darniam kūrybingos asmenybės vystymui(si) ir nuolat tobulėjančios bendruomenės kūrimui.

Atsižvelgiant į laikmečio reikalavimus ir auklėtojų atsiliepimus, pastabas, pasiūlymus, programa bus atnaujinama.

II. Ikimokyklinio ugdymo principai

Demokratiškumo

Vaikui suteikiama pasirinkimo teisė, ugdomas kritiškai mąstantis, savarankiškas, iniciatyvus, tolerantiškas ir kūrybingas asmuo, gebantis suvokti savo gyvenimą kaip laisvę drausmėje.

Humaniškumo

Pagarbus, tolerantiškas požiūris į vaiką, pripažįstant asmens unikalumą, nepriklausomumą, vidinę laisvę, užtikrinant harmoningą asmenybės vystymą(si).

Pilietiškumo

Padedama vaikui perimti tautos kultūros vertybes, papročius, tradicijas, gaivinant etnokultūrą, žadinama meilė savo Tėvynei. Auginamas doras, kūrybingas žmogus.

Integralumo ir kontekstualumo

Integruojami negalę turintys vaikai, taikomos netradicinės ugdymo technologijos, siekiama ugdymo tikslų, uždavinių, turinio, metodų dermės.

Ugdymo procesas atitinka kintančios visuomenės reikmes.

Personalizavimo

Kiekvienas vaikas – unikalus. Personalizavimas grindžiamas vaiko asmenybės pažinimu, geriausiai susiformavusių gebėjimų pagrindu tobulinamos mažiau išugdytos vaiko vystymo(si) raidos sritys. Specialiuosius poreikius turintiems vaikams rengiamos ir vykdomos individualios ugdymo programos.

III Tikslas ir uždaviniai

Tikslas – atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsningumais, padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytiis pradmenis.

Uždaviniai:

- Grindžiant ugdymą „Gera pradžia“ metodikos vertybėmis siekti, kad vyrautų dvasinė laisvė ir tolerancija, kur darželis ir šeima nuolat bendradarbiauja pagarbos ir pasitikėjimo atmosferoje, ugdant vaiko asmenybę, tautinę savimonę, puoselėjant darželio tradicijas.
- Organizuojant ugdomąją veiklą pagal M. Montessori pedagoginę sistemą siekti, kad ugdomoji aplinka, ugdymo procesas ir ugdymo(si) priemonės, sudarytų sąlygas vaikui patirti ir suvokti atitinkamo imliojo laikotarpio galimybes atliepiančią medžiagą.
- Taikant Emilijos Redžo ugdymo sistemos elementus puoselėti estetinius jausmus, jautrumą grožiui, skatinti kūrybinį laisvėjimą.
- Sukurti palankiausias sąlygas asmenybės saviraiškai, skatinant iniciatyvą bei formuojant atsakomybę už savo ir kitų sveikatą, siekiant žinių, tiesos, gėrio, grožio.
- Ugdyti dorą, laisvą, atsakingą, inteligentišką, savarankišką, pasitikinčią savimi, teigiamais motyvais besivadovaujančią, kūrybingą, masinės kultūros įtakas kritiškai vertinančią, socialiai saugią asmenybę.
- Pasiiekti, kad vaikas gebėtų pažinti ir veikti: keltų klausimus, tyrinėtų, rinktųsi veiklos būdus ir priemones, samprotautų apie tai, ko išmoko, numatytų tolesnės veiklos žingsnius.

IV. Ugdymo turinys, metodai, priemonės

Ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo turinys sudarytas remiantis „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu“, atskleidžiant svarbiausias pasiekimų sričių charakteristikas. Atsižvelgiant į vaiko amžių, kiekvienoje pasiekimų srityje numatyti esminiai gebėjimai, vertybinės nuostatos ir pateikti vaikų veiksenos pavyzdžiai.

Taikant visuminį kūrybinį ugdymo metodą, kai ugdymo turinys grupuojamas pagal vertingiausias temas, per vaiko veiksenas veiklos kampeliuose, dirbant pagal „Gera pradžia“ metodiką, ugdymo turinys numatomas per vaiko veiksenas veiklos centruose, tuo tarpu taikant M. Montessori pedagoginę sistemą, ugdymo turinys numatomas per specialias ugdymo priemones, pritaikytas atitinkamoms ugdomosios veiklos sritims.

Didelis dėmesys skiriamas patirtiniam, ugdymui, kuris apima vaiko protą, racionalias žinias jo pojūčius bei jausmus, grystas tyrinėjimais, eksperimentavimu, atradimais, kūryba ir bendradarbiavimu. Vaikas, kaip jaunas tyrėjas, atradėjas auginamas grupėje ir už jos ribų, skatinant intelektualią, kritinio mąstymo reikalaujančią veiklą ir kiekvieno vaiko asmeninę pažangą.

Ugdymo procese naudojamos informacinės technologijos žadina vaiko motyvaciją mokytis, pažinti, atrasti, plečia mąstymo galimybes. Vaikai tyrinėja ir atranda įvairias technologijų panaudojimo galimybes, įgytą patirtį panaudoja kituose žaidimuose.

Ekskursijos ir išvykos praturtina vaikų patirtį, jie susipažįsta su artimiausia gamtine, socialine ir kultūrine aplinka, mokosi ne tik orientuotis naujoje aplinkoje, bet ir tiesiogiai konstruoja savo žinias, veikdami natūralioje aplinkoje.

Ugdymo turinio įgyvendinimas organizuojamas taip, kad atitiktų pagrindinius ir prigimtinius vaiko poreikius, sudarytų galimybę atsiskleisti vaiko individualumui ir savitumui visose ugdymo(si) pasiekimų srityse kurių visuma užtikrintų ugdytinių mokyklinę brandą.

Vaikų pasiekimų sričių tęstinumą garantuoja Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa, kurioje numatomas vaiko ugdymo tęstinumas pagal penkias kompetencijas: socialinę, pažinimo, komunikavimo, sveikatos saugojimo, meninę.

V. Ugdymo turinys 1,5–3 metų vaikams

Lūkesčiai	Ugdymo(si) pasiekimų sritys (vertybinės nuostatos, gebėjimai, žinios, patirtis)	Vaiko veiklos veiksenos
Sveikas	<p>Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai <i>Vertybinių nuostata.</i> Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius. <i>Esminis gebėjimas.</i> Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.</p> <p>Fizinis aktyvumas <i>Vertybinių nuostata.</i> Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. <i>Esminis gebėjimas.</i> Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Suaugusio padedamas nusirengia ir apsirengia; ❖ padedamas suaugusiojo savarankiškai, geria ir valgo; ❖ išreiškia norą į tualetą; ❖ tinkamai laiko stalo įrankius; ❖ pavalgius padėkoja, pristumia kėdutę; ❖ mėgina varstyti raištelius, sagstyti sagas; ❖ naudojami servetėle, vienkartinė nosinė; ❖ supranta galimą pavojų; ❖ saugiai elgiasi grupės aplinkoje; ❖ atrenka pavojų keliančius daiktus. ❖ Suaugusio padedamas lipa laiptais aukštyn ir žemyn pristatomuoju žingsniu; ❖ žaidžia judrius žaidimus; ❖ spiria kamuolį, išlaikydamas pusiausvyrą; ❖ ridena, meta, gauda kamuolį; ❖ šokinėja ant abiejų kojų; ❖ pralenda pro kliūtis keturpėsčia; ❖ ploja rankomis; ❖ žaidžia pirštukų žaidimus; ❖ imituoja gyvūnų elgseną: šliaužia, ropoja, striksi, kryptoja; ❖ moka atsipalaiduoti.
Orus	<p>Savireguliacija ir kontrolė <i>Vertybinių nuostata.</i> Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminis gebėjimas.</i> Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Prisitaiko prie pokyčių; ❖ sutaria su kitais vaikais; ❖ žaidžia šalia kitų vaikų; ❖ dalyvauja grupiniuose žaidimuose; ❖ kartoja suaugusiųjų veiksmus; ❖ domisi kitų vaikų žaislais; ❖ netrukdo kitiems vaikams žaisti;

	<p>veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiau drinęs geba nusiraminti.</p> <p>Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinių nuostata.</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esmenis gebėjimas.</i> Atpažįsta bei įvardija savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda).</p> <p>Savivoka ir savigarba <i>Vertybinių nuostata.</i> Save vertina teigiamai. <i>Esmenis gebėjimas.</i> Supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu“), pasako, kad yra berniukas / mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti drauge su kitais.</p> <p>Santykiai su suaugusiais <i>Vertybinių nuostata.</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais. <i>Esmenis gebėjimas.</i> Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ atsargus su nepažįstamaisiais; ❖ gina savo turtą; ❖ išlaukia savo eilės; ❖ jausmus išreiškia žodžiais, veiksmais; ❖ pradeda žaisti vaidmeninius žaidimus; ❖ geba susivaldyti; ❖ tvarko žaislus. ❖ Žino savo vardą; ❖ atpažįsta save veidrodyje, nuotraukose; ❖ atsiliepia, pašaukus vardu; ❖ džiaugiasi ir liūdi, matydamas savo bei kitų vaikų emocijas; ❖ žaidžiant, reiškia emocijas, įsivaizduoja tam tikras situacijas, spontaniškus ar inicijuotus vaidmenis. ❖ emocijas reiškia žodžiais. ❖ Atpažįsta save veidrodyje, nuotraukose; ❖ įsidėmi asmeninius daiktus, žyminčius simbolius; ❖ reiškia savo mintis ir jausmus, matydami savo šeimos nuotraukas; ❖ pats pasirenka žaidimo draugą; ❖ atpažįsta save veidrodyje, nuotraukose; ❖ jaučiasi pilnaverčių grupės nariu; ❖ nori viską daryti pats; ❖ didžiuojasi savo darbeliais; ❖ neatstumia kitų vaikų, norinčių žaisti drauge; ❖ rūpinasi kitais. ❖ Žaidžia greta suaugusiojo; ❖ įvardina savo šeimos narius; ❖ ramiai stebi nepažįstamus žmones; ❖ liūdi, verkia atsiskirdamas nuo tėvų, padedamas suaugusiojo nurimsta; ❖ vykdo suaugusiojo prašymus; ❖ parodo prierašumą prie juo besirūpinančio
--	--	---

	<p>neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais</p> <p>Santykiai su bendraamžiais <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais. <i>Esminis gebėjimas.</i> Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalinasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>	<p>suaugusiojo;</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ žaidinamas, siekia būti greta; ❖ sunkiai atsiskiria nuo mamos, tėčio ar globėjo; ❖ atpažįsta suaugusiojo emocijas, jausmus; ❖ dažniausiai vykdo jam suprantamus suaugusiojo prašymus, kreipiasi į jį pagalbos. ❖ bijo nepažįstamų žmonių, nežinomos aplinkos, neįprastų žaislų. <ul style="list-style-type: none"> ❖ Žino grupės draugų vardus; ❖ pozityviai bendrauja ir bendradarbiauja su grupės vaikais; ❖ pasitiki savimi ir šalia esančiais draugais; ❖ žaisdamas mėgdžioja kitus vaikus; ❖ padeda kitam vaikui; ❖ dalijasi žaislais; ❖ atskleidžia savo džiaugsmą, liūdesį, užuojautą; ❖ išsako savo norus, nebijo klausti; ❖ suranda skirtumus ir panašumus tarp draugų; ❖ duoda draugui ranką; ❖ žaisdamas, mokosi laikytis žaidimo taisyklių; ❖ pats pasirenka žaidimo draugą.
<p>Bendraujantis</p>	<p>Sakytinė kalba <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba. <i>Esminis gebėjimas.</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreišdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Klausos kalbančiojo; ❖ dalyvauja pokalbiuose; ❖ varto knygeles, žiūrinėja paveikslėlius, piršteliu juos rodo; ❖ įvardija vartojamų buities daiktų, transporto priemonių, gyvūnų pavadinimus, bando nusakyti būdingas savybes; ❖ klausosi sakytinės kalbos, skaitomų literatūros kūrinių; ❖ išgirsta įvairius aplinkos, gamtos garsus; ❖ taisyklingai taria didžiąją dalį garsų; ❖ supranta klausimus „Kas?“, „Kur?“, vartoja būdvardžius.

	<p>Rašytinė kalba <i>Vertybinių nuostata.</i> Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu. <i>Esmenis gebėjimas.</i> Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Pradeda suvokti paveikslėlių esmę; ❖ varto knygeles; ❖ domisi įvairiomis rašymo priemonėmis; ❖ atpažįsta mėgstamas knygeles, tinkamai su jomis elgiasi; ❖ piešia vertikalias ir horizontalias linijas ar keverzones (iš kairės į dešinę ir iš aukštai žemyn).
<p>Smalsus</p>	<p>Aplinkos pažinimas <i>Vertybinių nuostata.</i> Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <i>Esmenis gebėjimas.</i> Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.</p> <p>Skaičiavimas ir matavimas <i>Vertybinių nuostata.</i> Nusiteikęs pasaulį pažinti skaičiuodamas ir matuodamas. <i>Esmenis gebėjimas.</i> Geba skaičiuoti daiktus, palygti daiktų grupes pagal kiekį, vartoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradeda suvokti laiko tėkmę ir trukmę.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Atpažįsta artimus žmones, daiktus, žaislus; ❖ orientuojasi savo grupės aplinkoje; ❖ pažįsta ir pavadina kai kuriuos gyvūnus; ❖ domisi aplinka, ieško paveikslėlių apie gamtą; ❖ pojūčiais patiria gamtos formas, garsus, spalvas, kvapus visais metų laikais; ❖ grupuoja daiktus pagal dydį, formą, spalvą; ❖ žino keletą apibendrinimų (indai, žaislai); ❖ naudoja būdvardžius (žalias balionas); ❖ naudoja daiktus pakaitalus; ❖ pajaučia, skiria garsus, liečiant skiria paviršius. <p>Skaičiavimas</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Parodo pirštukais kiek metų; ❖ dėlioja daiktų sekas; ❖ išrikiuoja daiktus į vieną eilę; ❖ sustoja poromis; ❖ vartoja sąvokas „vienas“, „daug“, „mažai“. <p>Matavimas</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Suranda reikiamos spalvos, dydžio daiktą; ❖ supranta žodžius, nusakančius daikto formą, dydį, spalvą; ❖ vartoja daiktams lyginti žodžius: didelis-mažas, ilgas-trumpas, sunkus-lengvas, storas-plonas, ❖ matuoja savo ūgį, pasinaudojant ant grupės sienos kabančiu ūgio matuokliu; ❖ supranta tvirto statinio taisykles.

<p>Kuriantis</p>	<p>Meninė raiška <i>Vertybinių nuostata.</i> Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje. <i>Esmenis gebėjimas.</i> Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</p> <p>Estetinis suvokimas <i>Vertybinių nuostata.</i> Domisi, gėrasi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla. <i>Esmenis gebėjimas.</i> Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.</p>	<p>Muzika, šokis</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Taiko judesius ramaus, judraus pobūdžio muzikai, bando inscenizuoti dainą, ratelį; ❖ rodo ratelių ir žaidimų judesius; ❖ reaguoja, skiria gamtos garsus, muzikos ritmą; ❖ sudainuoja paprastą melodiją; ❖ mėgdžioja gyvūnų, paukščių garsus. ❖ dainuoja lopšines savo žaisliukui; ❖ dalyvauja darželio tradicinėse šventėse. <p>Žaidimai, vaidyba</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ kuria žaidimo aplinką, pasirenka atitinkamus drabužėlių akcentus, kaukes; ❖ mėgdžioja šeimos narių kalbą, veiksmus; ❖ žaidžia pirštinių teatro lėlėmis; ❖ emocijas perteikia kūno judesiais ir veido mimikų išraiškomis. <p>Vizualinė raiška</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Piešia įvairias linijas, jas jungia į formas vis geriau koordinuodamas rankų judesius; ❖ tyrinėja dailės medžiagas, eksperimentuoja jomis; ❖ piešdamas, spauduodamas, tapydamas, lipdydamas, konstruodamas mėgaujasi procesu, o ne rezultatu. <ul style="list-style-type: none"> ❖ Atpažįsta girdėtus muzikos kūrinius; ❖ stebisi malonius garsus skleidžiančiais muzikos instrumentais; ❖ emociškai reaguoja žiūrinėdamas savo ir kitų piešinėlius, spalvingas knygelėlių iliustracijas, žaislus; ❖ pastebi grupėje atsiradusį naują žaislą; ❖ atkreipia dėmesį į tai, kaip apsirengęs, džiaugiasi naujais drabužėliais; ❖ džiaugiasi savo meniniu darbeliu; ❖ domisi įvairia piešimo technika; ❖ individualiai ar su visa išreiškia save muzika ❖ juda pagal muzikos charakterį, keičia judesius pagal muzikos stiprumą.
-------------------------	--	---

<p>Sėkmingai besiuogdantis</p>	<p>Iniciatyvumas ir atkaklumas <i>Vertybinių nuostatų.</i> Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais. <i>Esminių gebėjimas.</i> Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</p> <p>Tyrinėjimas <i>Vertybinių nuostatų.</i> Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja. <i>Esminių gebėjimas.</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p> <p>Problemų sprendimas <i>Vertybinių nuostatų.</i> Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti. <i>Esminių gebėjimas.</i> Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Laukia suaugusiojo pagalbos, padėsinimo, kai susiduria su nesėkme; ❖ piešia piešinį savo šeimos nariams; ❖ žaidžia situacijas „Aš pats“; ❖ išbando naujo žaislo galimybes; ❖ pats niekieno neverčiamas pasirenka veiklą; ❖ reiškia norą dalyvauti; ❖ domisi suaugusiųjų darbu; ❖ dalyvauja grupės veikloje 5-10 min; ❖ stebi kalbančiųjų veidus; ❖ nebijo pasiklausti, paprašyti pagalbos; ❖ Išbando naujus žaislus ir daiktus; ❖ tyrinėja kas skęsta ar plaukia, rieda, sukasi; ❖ rūšiuoja daiktus pagal požymius: kietas, minkštas, švelnus-šiuurkštus; ❖ atpažįsta spalvas, randa porą; ❖ žaisdamas šalia kitų vaikų, domisi jų veikla; ❖ eksperimentuoja su smėliu ir vandeniu; ❖ tyrinėja sniego, smėlio, vandens savybes; ❖ stebi linijų, potėpių derinių išraiškumą ❖ rūšiuoja, liečia šiuurkštaus, švelnaus popieriaus lenteles, atskiria medžiagų rūšis, suvokia šilumą ❖ pastebi gamtoje gyvūnų, paukščių, žmonių, mašinų ratų pėdsakus; ❖ suaugusiojo padedamas, ieško atsakymų į probleminį klausimą „Kodėl?“ ❖ Pataria draugui kaip elgtis probleminėje situacijoje; ❖ susidūręs su sudėtinga veikla, kliūtimi, išbando jau žinomus veikimo būdus. ❖ išbando įvairias daiktų panaudojimo galimybes; ❖ niekieno neverčiamas imasi nežinomos veiklos;
---------------------------------------	--	--

	<p>tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.</p> <p>Kūrybiškumas <i>Vertybinė nuostata.</i> Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos, kūrybos džiaugsmą. <i>Esminis gebėjimas.</i> Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.</p> <p>Mokėjimas mokytis <i>Vertybinė nuostata.</i> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. <i>Esminis gebėjimas.</i> Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, spręsdamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Tapo, lipdo, jungia, modeliuoja, karmo, plėšo, konstruoja, komponuoja; ❖ eksperimentuoja įvairiomis meninės raiškos priemonėmis: moliu, plastilinu, kinetiniu smėliu, minkštu sniegu, sūria tešla; ❖ piešdamas išnaudoja visą lapo erdvę; ❖ daro pirštų, delno, pėdų atspaudus ir pildo juos detalėmis (komponuoja paveikslą). ❖ pagal galimybes atlieka įvairias užduotis ir eksperimentinius bandymus. ❖ Stebi kitus, noriai bando pakartoti kitų veiksmus; ❖ domisi kas kaip veikia; ❖ žaidžia pojūčių žaidimus; ❖ pasikeičia vaidmenimis, bando pabūti kitu žmogumi (mama, tėveliu, auklėtoja, vyresniu broliu ar mažesne sesute); ❖ imasi iniciatyvos įgyvendinant žaidimų idėjas; ❖ susipažįsta su popieriaus savybėmis; ❖ žiūrinėja knygelių iliustracijas, klausosi žodinės, muzikinės kūrybos; ❖ įsimena ir bando išreikšti kelionės, išvykos metu patirtus įspūdžius.
--	---	---

VI. Ugdymo turinys 3–6 metų vaikams

Lūkesčiai	Ugdymo(si) pasiekimų sritys (vertybinės nuostatos, gebėjimai, žinios, patirtis)	Vaiko veiklos veiksenos
<p>Sveikas</p>	<p>Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai <i>Vertybinių nuostata.</i> Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius. <i>Esminis gebėjimas.</i> Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.</p> <p>Fizinis aktyvumas <i>Vertybinių nuostata.</i> Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. <i>Esminis gebėjimas.</i> Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamos pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Tvarkingai valgo; ❖ serviuoja stalą; ❖ teisingai naudojami stalo įrankiais; ❖ kosėdamas, čiaudėdamas, prisidengia burną; ❖ pats pasirenka darbui vietą; ❖ tinkamai naudojami žirkklėmis, peiliu, adata; ❖ savarankiškai apsirengia, nusirengia, išsiverčia rankovę, sulanksto, pakabina rūbus, apsiauna, nusiauna batus; ❖ priminus ir savarankiškai prausiasi, nusišluosto rankas ir veidą; ❖ savarankiškai susišukuoja, pina kasą, sagsto sagas, riša, varsto, kabina kabeles, užtraukiant užtrauktuką, atsega ir užsega „žiogelius“; ❖ skalauja, gręžia, džiaušto rūbus, lygina, lanksto servetėles, prižiūri augalus, komponuojant gėles, ruošia ir pjausto daržoves, blizgina sidabrą, valo dulkes. ❖ Aktyviai juda, esant reikalui, atsipalaiduoja; ❖ saugiai naudojami fiziniam judėjimui skirta įranga, priemonėmis, žaislais; ❖ atlieka pratimus su sporto inventoriumi lauke, sporto salėje; ❖ bėgioja keičiant kryptį, tempą; ❖ žaidžia gaudynes su draugais; ❖ šokinėja abiem kojom vietoje, lengvai judant pirmyn; ❖ laipioja pasviromis kopėtėlėmis, gimnastikos sienele; ❖ rungtyniauja estafetėse; ❖ derina kojų ir rankų judesius;

		<ul style="list-style-type: none"> ❖ dalyvauja mankštose; ❖ žaidžia orientacinius žaidimus; ❖ žaidžia judrius žaidimus; ❖ žaidžia krepšinį, futbolą ir kt.; ❖ dalyvauja sveikatos ugdymo akcijose. ❖
Orus	<p>Savireguliacija ir kontrolė <i>Vertybinių nuostata.</i> Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminis gebėjimas.</i> Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiau drinęs geba nusiraminti.</p> <p>Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinių nuostata.</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminis gebėjimas.</i> Atpažįsta bei įvardija savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda).</p> <p>Savivoka ir savigarba <i>Vertybinių nuostata.</i> Save vertina teigiamai. <i>Esminis gebėjimas.</i> Supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu“), pasako, kad yra berniukas / mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kultūringai pasisveikina, kreipiasi, atsiprašo, sprendžia ginčus, prasilenkia iš nugaros ir priekio, įsiterpia į pokalbį, vaišina; ❖ primenant ir savarankiškai laikosi žaidimų ir tvarkos taisyklių; ❖ pasiūlo paties sugalvotus konflikto sprendimo būdus; ❖ ieško pagalbos stresinėje situacijoje; ❖ stebi gerus draugų darbus, poelgius, juos vertina, džiaugiasi, kartu su tėveliais kuria elgesio grupėje taisykles; ❖ tvirtai laikosi nuomonės, susitarimo, taisyklių. ❖ Mokosi atskirti gerus ir blogus įpročius; ❖ įvardija pagrindines emocijas; ❖ kūno išraiška pavaizduoja liūdną, linksmą, pikta; ❖ suvokia, kad gali kalbėti gerus ir blogus žodžius, valdo savo jausmus ❖ vartydami grožinę literatūrą atranda veikėjų emociškas išraiškas, atpažįsta blogą ir gerą poelgius; ❖ daiktus naudoja pagal paskirtį. ❖ Pasako savo vardą, pavardę, lytį, kiek metų, kuo domisi, ką mėgsta; ❖ tyrinėja save, naudodamasis veidrodžiu; ❖ didžiuojasi savo šeima; ❖ žino ką gali ir moka daryti; ❖ žino vardą, pavardę, amžių; supranta, kad buvo mažas; ❖ kuria, fantazuoja laisvai jungdami realybę su prasimanytais dalykais apie save.

	<p>apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teisę būti, žaisti kartu su kitais.</p> <p>Santykiai su suaugusiais <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais. <i>Esminis gebėjimas.</i> Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais.</p> <p>Santykiai su bendraamžiais <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais. <i>Esminis gebėjimas.</i> Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalinasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Padeda auklėtojui tvarkyti grupėje ❖ žaislus; ❖ įtraukia suaugusįjį į savo žaidimus ir bendrą veiklą; ❖ kilus pavojui, kviečia suaugusiuosius; ❖ kuria bendrus kūrybinius projektus; ❖ veikia savarankiškai ir tikisi suaugusiojo palaikymo; ❖ laikosi sutartų taisyklių, suaugusiojo prašymų; ❖ drauge su pedagogu kuria elgesio grupėje taisykles. ❖ Pastebi naujus grupės draugus, parodo jiems palankumą, pakviečia žaisti; ❖ turi draugų; ❖ aptaria savo ir draugo pomėgius; ❖ draugams siūlo savo žaidimų idėjas; ❖ dalinasi su draugais savo žaislais; ❖ padeda draugui, kai jam reikia pagalbos; ❖ atskleidžia draugui paslaptį ar pasisako apie iškilusius sunkumus; ❖ pamatęs žaidžiančius vaikus, pasiprašo į žaidimą; ❖ įvardija netinkamą draugo elgesį.
<p>Bendraujantis</p>	<p>Sakytinė kalba <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba. <i>Esminis gebėjimas.</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreikšdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Vartoja paprastus, gramatiškai taisyklingus sakinius; ❖ atsako į klausimus, atpasakoja trumpus kūrinėlius, pasakoja apie gamtos reiškinius, techniką; ❖ vartoja vaizdingus palyginimus, žodžius, rišliai pasakoja; ❖ išklauso kūrinį iki galo nepertraukdamas skaitančiojo; ❖ supranta, kad kūrinys turi pradžią,

	<p>Rašytinė kalba <i>Vertybinių nuostatų.</i> Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu. <i>Esminis gebėjimas.</i> Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.</p>	pabaigą; ❖ formuluoja išplėstinius sakinius; ❖ pagal taisykles kalbasi telefonu; ❖ taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos garsų; ❖ nustato garsus žodžio pradžioje, viduryje, pabaigoje; ❖ dalyvauja pokalbyje; ❖ seka girdėtas pasakas ir kuria savo; įsidėmi vaizdingus posakius, vartoja kasdieniniame darželio gyvenime. ❖ Pildo orų kalendorių, kuria sutartinius ženklus, simbolius; ❖ domisi abėcėlės raidėmis, skaitymu; ❖ bando skaityti trumpus, jam reikšmingus žodžius; ❖ vaizduoja, kad skaito knygą, kuri buvo jam skaityta, imituoja skaitymą pagal knygos iliustraciją; ❖ domisi ir supranta skirtingų spaudinių funkcijas; ❖ kopijuoja ir bando rašyti raides, aplinkoje esančius žodžius; ❖ parašo ir perskaito savo ir artimųjų vardus; ❖ domisi įvairiomis rašymo priemonėmis, išreiškia norą naudotis kompiuteriu; ❖ gerbia ir tausoja knygas, kitus spaudinius; ❖ kuria lankstinukus, knygeles, skelbimus, kvietimus, iliustruoja knygas; ❖ naudoja derinimo korteles, gretina paveikslą ir tikrą daiktą, derina paveikslą ir muliažą; ❖ vedžioja smiliumi ir didžiuoju pirštu šiurkščiąsias raides, pasako raidžių pavadinimus, jungia simbolius su žodine išraiška; ❖ derinant užrašus su raidynu; ❖ dirba su metaliniais intarpais, brūkšniuoja, kombinuoja schematinį, ornamentinį piešinį; ❖ atlieka žodinius nurodymus, susijusius su ženklų seka.
--	--	--

<p>Smalsus</p>	<p>Aplinkos pažinimas <i>Vertybinė nuostata.</i> Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <i>Esminis gebėjimas.</i> Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.</p> <p>Skaičiavimas ir matavimas <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs pasaulį pažinti skaičiuodamas ir matuodamas. <i>Esminis gebėjimas.</i> Geba skaičiuoti daiktus, palygti daiktų grupes pagal kiekį, vartoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal palvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Stebi ir įsidėmi metų laikų reiškinius, orų permainas, išskrendančius ir parszkrendančius paukščius; ❖ aptaria miško žvėrelių ir paukštelių gyvenimo sąlygas žiemą; ❖ aptaria augančius augalus; ❖ supranta elektrinių, stiklinių, aštrių buities daiktų ir prietaisų keliamą pavojų; ❖ pasakoja apie savo šeimą, žino svarbią asmeninę informaciją; ❖ orientuojasi artimoje aplinkoje; ❖ pasako savo šeimos narių vardus, profesijas, žino savo namų adresą; ❖ atpažįsta ir įvardija naminius, kai kuriuos laukinius gyvūnus, augalus, paaiškina, kaip reikia juos prižiūrėti; ❖ skiria daržoves, vaisius, uogas, žino pavadinimus; ❖ domisi gamtos reiškiniais, orų kaita; ❖ domisi atliekų rūšiavimu, žino, kad reikia taupyti elektrą, vandenį, šilumą; ❖ žino tradicines šventes, domisi savo gimtinės istorija, papročiais; ❖ domisi ir mokosi naudotis buitinais prietaisais, IT galimybėmis; ❖ žaisdamas naudoja vis didesnę erdvę; ❖ įvardija oro reiškinius. <p>Skaičiavimas</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Suvokia ir skiria atskiras paros dalis ir jas įvardija (diena, naktis, rytas, vakaras); ❖ suvokia parų keitimąsi, vartoja sąvokas ❖ šiandien, vakar, rytoj; ❖ žino metų laikus, paros dalis; ❖ skiria dešinę ir kairę savo kūno puses; ❖ apibūdina daiktų vietą ar padėtį kitų ar vienas kito atžvilgiu; ❖ pradeda suvokti laiko trukmę; ❖ supranta, kad daiktų skaičius nepriklauso nuo daiktų dydžio ar formos; ❖ vizualiai suvokia skaičiaus sandarą,
-----------------------	--	--

	<p>kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradeda suvokti laiko tėkmę ir trukmę.</p>	<p>dešimtainės sistemos išdėstymą, įtvirtinant skaitmenų seką nuo 1 iki 9, 10 – 90, 100 – 900, 1000,</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ skaičiuoja nuo 1 iki 10, sudaro skaičių eilę, įsimena skaičių seką, ❖ supranta 0 sąvoką. <p>Matavimas</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Grupuoja daiktus pagal įvairius požymius: formą, spalvą, ilgį, plotį, aukštį ir t. t.; ❖ dėlioja daiktus didėjimo, mažėjimo tvarka; ❖ skiria plokštumos ir erdvės figūras. ❖
<p>Kuriantis</p>	<p>Meninė raiška <i>Vertybinių nuostata.</i></p> <p>Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</p> <p><i>Esmenis gebėjimas.</i></p> <p>Spontaniškai ir savitai reiškia išpūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</p>	<p>Muzika, šokis</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Bando pamėgdžioti paukščių balsus molinėmis švilpynėmis; ❖ dainuoja, niūniuoja savo žaislams įvairias melodijas; ❖ jaučia malonumą dainuoti namuose, lauke, grupėje, šventėse; ❖ žino, kokia atliekamos dainos nuotaika; ❖ tiksliai pradeda dainą po pauzės ar įžangos; ❖ groja vaikiškais instrumentais; ❖ panaudodamas kūno galias išgauna ritmą: linksi galva, kilnoja pečius, siūbuoja, mojuoja ir t.t.; <p>Žaidimai, vaidyba</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Stebi, kaip scenoje vaidina aktoriai profesionalai; ❖ rengia dramos teatro pasirodymus grupės draugams, tėveliams, pats pasirenka vaidinamo kūrinio veikėjus; ❖ nevaržomai išryškina būdingus judesius, veikėjo elgsenas, kalbos manieras; ❖ lankosi teatruose; <p>Vizualinė raiška</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Tyrinėja, domisi tautodailės ir šiuolaikinio meno kūriniais; ❖ žiūrinėja reprodukcijas; ❖ įvairioje aplinkoje pastebi meno kūrinius; ❖ domisi kūrybos procesu.

	<p>Estetinis suvokimas <i>Vertybinė nuostata.</i> Domisi, gėrasi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla. <i>Esminis gebėjimas.</i> Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, išpūdžiais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Kuria įvairias autorines knygeles; ❖ intonuoja skaičiuotes, eilėraščius; ❖ klausosi dainų žaidžiant, piešiant, sportuojant, einant linija; ❖ nusako muzikos nuotaiką, tyrinėja melodiją, ritmą, dainavimo tempą; ❖ pasiūlo kūrybinių idėjų; ❖ pasako savo nuomonę apie savo ir kitų išorės grožį, apie gražų ir negražų bendraamžių poelgi; ❖ pastebi spalvų ir formų, garsų darną ir įvairumą.
<p>Sėkmingai besiuogdantis</p>	<p>Iniciatyvumas ir atkaklumas <i>Vertybinė nuostata.</i> Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais. <i>Esminis gebėjimas.</i> Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</p> <p>Tyrinėjimas <i>Vertybinė nuostata.</i> Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja. <i>Esminis gebėjimas.</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Aktyviai bando įveikti netikėtus sunkumus, tariasi su kitais; ❖ savarankiškai išbando įvairias veiklas, pasitiki savimi; ❖ pats sugalvoja žaidimą ir ilgai jį plėtoja; ❖ stebi kalbančiųjų veidus; ❖ aktyviai siūlo savo idėjas ir sprendimo būdus; ❖ rodo iniciatyvą vadovauti sugalvotam žaidimui ir buria kitus vaikus; ❖ randa išeitį, susidūrus su kliūtimi. <ul style="list-style-type: none"> ❖ Tyrinėja jį supančią aplinką visais pojūčiais; ❖ pasirenka tinkamas priemones tiriamajai veiklai; ❖ atlieka trumpalaikius ir ilgalaikius stebėjimus; ❖ stebėjimams naudoja įvairias priemones (mikroskopą, lupą); ❖ suvokia daiktų paskirtį; ❖ aptaria nesudėtingų stebėjimų, bandymų planus, numato rezultatą, mokosi pavaizduoti juo nesudėtingose lentelėse, diagramose; ❖ atlikęs tiriamąją veiklą daro išvadas; ❖ tyrimams naudoja skaitmenines

	<p>Problemų sprendimas <i>Vertybinių nuostata.</i> Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti. <i>Esminis gebėjimas.</i> Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.</p> <p>Kūrybiškumas <i>Vertybinių nuostata.</i> Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą. <i>Esminis gebėjimas.</i> Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.</p> <p>Mokėjimas mokytis <i>Vertybinių nuostata.</i> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.</p>	<p>technologijas; žino ir paaiškina, kad su nežinomais daiktais ir medžiagomis reikia elgtis atsargiai.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Supranta, kad susidūrė su sudėtinga veikla, kliūtimi, problema; ❖ bando įveikti sunkumus pats; ❖ stebi, kaip panašioje situacijoje elgiasi kiti ir išbando jų naudojamus būdus; ❖ supranta, kad pavyko įveikti sunkumus; ❖ tariasi su kitais dėl veiksmų atlikimo; ❖ nepasiekus tikslo, bando keletą kartų; ❖ nepasisekus prašo suaugusiojo pagalbos; ❖ sako: „Aš tai padarysiu“ ir bando tol, kol pavyksta arba sugalvoja kitaip; ❖ ieško tinkamų sprendimų, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes. <ul style="list-style-type: none"> ❖ Kuria žaidimui erdves; ❖ daro pirštų, delno, pėdų atspaudus ir pildo juos detalėmis (komponuoja paveikslą); ❖ tolerantiškai priima kitų kūrybą; ❖ teikia siūlymus, išsako savo nuomonę ❖ rengiant parodas, gaminant dekoracijas; ❖ tyrinėja, eksperimentuoja įvairiomis medžiagomis, priemonėmis; ❖ išgyvena kūrybos džiaugsmą, kurdamas moka atsipalaiduoti; ❖ mato įvairias formas ir erdvės derinius; ❖ saviraiškai naudoja įvairaus dydžio gamtinę medžiagą, antrines žaliavas; ❖ atranda įvairių faktūrų įvairovę; ❖ spontaniškai veikia derindami aplikavimą su piešimu, tapymu, štapavimu, lipdymu, papildo darbelius gamtine medžiaga. <ul style="list-style-type: none"> ❖ Mėgsta kūrybiškai žaisti, veikti, siūlo veiklos idėjas, imasi iniciatyvos joms įgyvendinti;
--	--	--

	<p><i>Esminis gebėjimas.</i> Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, sprenddamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ drąsiai spėja, bando, klysta ir taiso klaidas; ❖ spėlioja veiksmų pasekmes; ❖ ieško reikiamos informacijos įvairiuose šaltiniuose (enciklopedijose, knygose) ❖ kalba apie tai, ką norėtų sužinoti, planuoja savo veiklą; ❖ išsako savo požiūrį į mokymąsi mokykloje; ❖ pasako, ką išmoko, ko dar norėtų išmolti; ❖ mokosi iš kitų patirties; ❖ siūlo idėjas, ko ir kaip galima būtų mokytis kartu.
--	--	---

VII. Ugdymo aplinka ir priemonės

Ugdymo(si) turinio įgyvendinimui sukuriama ir pritaikoma, atitinkamo amžiaus vaiko poreikius ir galimybes atitinkanti, į tikslus orientuota, saugi aplinka.

Nuolatinis aplinkos keitimas ir atnaujinimas yra svarbus pažinimo tenkinimui. Grupių aplinkoje vaikai randa viską, ko reikia jų žaidimams, tyrinėjimas ir eksperimentavimui.

Siekama, kad priemonės būtų funkcionalios ir padėtų įgyvendinti programoje numatytą ugdymo turinį:

- tenkintų norą žaisti, bendrauti su kitais: priemonės siužetiniams žaidimams, širmos, nameliai, įvairūs stalo žaidimai, vaikiškos enciklopedijos, edukaciniai filmai, bibliotekėlės, edukacinės kompiuterinės programos;
- skatintų vaiko savarankiškumą ir aktyvumą: priemonės kasdienių įgūdžių ugdymui(si), aplinkos puošimui, stalo serviravimui, žaislinė buitinė technika ir įrengimai;
- padėtų pažinti aplinką, tyrinėti, eksperimentuoti: muliažai, plakatai, „šviesos stalai“ padidinimo stiklai, lupos, mikroskopai, teleskopai, prožektoriai, matavimo prietaisai, telefono, kasos aparatai, spausdinimo mašinėlės;
- tenkintų judėjimo poreikį: sportiniai įrengimai esantys sporto aikštelėje, salėje, grupių aplinkoje ir lauko erdvėje, kamuoliai, batutai, virvės, šokdynės, įvairūs treniruokliai.

Naudojamos informacinės technologijos: vaizdo kamera, vaizdo ir garso technika, fotoaparatai.

Baldai, įranga, ugdymo priemonės, lauko ir vidaus erdvės yra estetiškos, saugios ir patogios.

VIII. Ugdymo pasiekimai ir jų vertinimas

Vaiko pasiekimų vertinimas tai nuolatinis informacijos rinkimas bei kaupimas apie ugdymą(si), vaiko raidos pakopos visose veiklos srityse, duomenų analizavimas bei maksimalių vaiko potencinių galimybių numatymas. Tai šiuolaikinio kokybiško ugdymo esmė, padedanti plačiau išvelgti ugdymo perspektyvas, pasirenkant patraukliausius individualiuosius tikslus, uždavinius, turinį bei technologijas ne tik įprastos raidos vaikams, bet ir specialiųjų ugdymo(si) poreikių bei ypatingų gabumų vaikams.

Pasiekimų vertinimo tikslai:

- maksimalus vaiko pažinimas;
- esamo išsivystymo lygio nustatymas pagal paruoštus kriterijus ir fiksavimas;
- perspektyvinio ugdymo planavimas;
- bendradarbiavimo su šeima abipusio dialogo įtvirtinimas.

Pasiekimų vertinimo uždaviniai:

- pozityvus požiūris į vaiką ir jo šeimą;
- savo pedagoginių kompetencijų tobulinimo sričių numatymas;
- informacinės medžiagos pateikimas tėvams tiesiogiai bendraujant.

Vaiko pasiekimų požymiai ir kriterijai yra pateikti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo aplankuose, paruoštuose, vadovaujantis „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu“, „Geros pradžios“ metodikos literatūra bei pedagogų sukaupta informacine patirtimi. Šios formuluotės atspindi vaiko siektiną pažangą pagal penkias kompetencijas.

Ugdymo pasiekimų vertinimo metodika.

Visuminis vaiko pažinimas planuotam vertinimui vyksta šiais etapais:

- tėvų informacija.
 - individualūs pokalbiai apie vaiko charakterį, temperamentą, interesus gebėjimus, poreikius, emocinę bei fizinę būseną, raidos ypatumus;
 - anketos „Pažinkime vaiką“ išsami analizė, sudaranti sąlygas gerai suvokti vaiko ir jo šeimos savitumą, vertybes, lūkesčius;
- medicinos darbuotojų informacija – specialiųjų poreikių vaikų medicininių pažymų aprašai;
- vaiko stebėjimas kasdieninėje veikloje, fiksuojant, aprašant, analizuojant, filmuojant;
- vaikų kūrybinių darbų analizė;
- individualių programų kūrimas – esamo pasiekimų lygio fiksavimas, situacijos analizavimas, ugdymo tikslų ir metodų jiems pasiekti numatymas;
- „vaiko aplanko“ kaupimas – t. y. visa medžiaga apie vaiką – kūrybiniai darbeliai, mintys, pedagogų, tėvų, specialistų komentarai, stebėjimų užrašai, nuotraukos;
- „vaiko dienoraštis“ – vaikų pasiekimų medžiaga, pedagogų aprašai, apie vaiko adaptaciją, elgesį, emocijas, bendravimą, žaidimus, įdomias mintis, netikėtumus, pomėgius, pokyčius.

Informacija apie vaikų pasiekimus ir pažangą renkama nuolat. Du kartus metuose (rudenį ir pavasarį) atliekama surinktos informacijos analizė.

Vertinimo informatyvumas padeda tobulinti ugdymo kokybę, plėtoja vaiko pasiekimus, stiprina įstaigos, vaikų ir tėvų darnius ryšius.

Visa 3–5 metų informacinė medžiaga apie vaiko pažangą ir pasiekimus yra perduodama priešmokyklinio ugdymo pedagogams, tuo užtikrinant ugdymo bei vertinimo tęstinumą.

VI. Naudota literatūra ir šaltiniai

1. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas, Klaipėda: Baltic Printing House, 2014.
2. Prieiga internetu: http://www.ikimokyklinis.lt/uploads/files/dir795/dir39/dir1/1_0.php
3. Gyvenimo įgūdžių ugdymo programa. Prieiga internetu <http://www.smm.lt/uploads/documents/gyvenimo-igudziu-programa>.
4. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašo projektas. Prieiga internetu http://www.ikimokyklinis.lt/uploads/files/dir795/dir39/dir1/1_0.php.
5. Bendroji priešmokyklinio ugdymo(si) programa. Projektas. Prieiga per internetą: http://www.ikimokyklinis.lt/uploads/files/dir798/dir39/dir1/12_0.php
6. Metodinės rekomendacijos dėl ikimokyklinio ugdymo organizavimo formų įvairovės. 2013. Prieiga internete: http://www.ikimokyklinis.lt/uploads/files/dir758/dir37/dir1/5_0.php.
7. Metodinis leidinys priešmokyklinio ugdymo pedagogams, parengė O. Monkevičienė ir kt., Klaipėda: Klaipėdos banga, 2011. 50.
8. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti, Vilnius: ŠAC, 2006.
9. Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija. 2013. Prieiga internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=b1fb6cc089d911e397b5c02d3197f382>.